

Nr 18.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om upptagande av cidertillverkning i landet.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 11 av herr *Hjalmar Nilsson* m. fl. och II: 16 av herr *Nolin* m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att tillverkning och försäljning inom landet av ciderdrycker med den alkoholhalt, som finnes föreskriven för maltdrycker av klass II och III må äga rum, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de härför erforderliga författningstilläggen».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framställda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 16.

Enligt 1 kap. 1 § förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker förstås med *spritdrycker* i nämnda förordning varje vätska som håller mer än två och en fjärdedels volymprocent etylalkohol och som icke är att hänföra till vin eller maltdryck. Med *vin* förstås i samma förordning varje genom alkoholisk jäsning framställd dryck, som är tillverkad av saft från druvor, bär, frukt eller andra växtdelar och som håller mer än två och en fjärdedels men ej mer än tjugutvå volymprocent etylalkohol.

Jämlikt 1 § förordningen den 15 december 1939 (nr 887) angående tillverkning och beskattning av *maltdrycker* förstås med maltdryck i nämnda förordning varje jäst, alkoholhaltig, odestilierad dryck, vid vars framställning torkat, rostat eller bränt malt kommit till användning; dock skall genom hembrygd tillverkad sådan dryck anses såsom maltdryck allenast om vid tillverkningen såsom extraktgivande ämne använts huvudsakligen malt och alkoholhalten icke överstiger fem viktprocent. Maltdrycker indelas i tre klasser. Första klassen omfattar maltdrycker, vilkas alkoholhalt icke överstiger en och åtta tiondels viktprocent. Andra klassen omfattar maltdrycker, vilkas alkoholhalt överstiger en och åtta tiondels men icke tre och två tiondels viktprocent. Tredje klassen slutligen omfattar maltdrycker, vilkas alkoholhalt överstiger tre och två tiondels viktprocent.

Försäljningen av spritdrycker och vin regleras genom ovannämnda förordning den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker. För försäljning av maltdrycker av första klassen ha bestämmelser meddelats i förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkohol-

fria och därmed jämförliga drycker. I förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka regleras handeln med malt-drycker av andra klassen. Enligt 11 § förordningen den 15 december 1939 angående tillverkning och beskattning av maldrycker får tillverkning för försäljning av maldrycker av tredje klassen äga rum allenast för utförsel ur riket samt för vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller annat likartat ändamål.

Till stöd för det i de föreliggande *motionerna* framställda yrkandet har anförts i huvudsak följande. Inom vår fruktodling producerades sommarfrukt, tidig och sen höstfrukt samt vinterfrukt. Härav salufördes, särskilt från hem- och koloniträdgårdarna, betydligt större kvantiteter sommar- och tidig höstfrukt än som konsumerades. Följden därav bleve, att marknaden blockerades till förfång för all ordnad handel med den sena höstfrukten och med ofördelaktiga verkningar även på omsättningen av vissa delar av vinterfrukten. Ruinerande prisfall, förstörda marknadspartier och en allmän obenägenhet att tillvarataga trädgårdarnas kvarvarande fruktmassor åstadkomme stora förluster och ledde till att tusentals ton frukt förstördes. Man borde därför tillse att produktionsöverskottet på sommar- och tidig höstfrukt i tid droges ur marknaden. Det ginge icke att därav göra ett fullgott äppelmos, ej heller lämpade sig denna frukt för tillverkning av must. Den enda utvägen syntes vara att pressa ur saften och förjåsa denna till cider. Det vore uppenbart att vår fruktodling icke kunde tillhandahålla konsumtionsfrukt till rimliga priser, om en stor del av frukt-skörden icke kunde omsättas i pengar. Skulle den i konkurrens med utländsk fruktodling kunna hävda sig, måste den ha samma möjligheter som denna till avsättning även av icke handelsmässig frukt. Överallt i de stora fruktproducerande länderna inginge ciderframställning som en viktig sådan avsättningsmöjlighet.

Det hade uttalats farhågor för att cidertillverkning skulle äventyra vår folknykterhet. Enligt fransk vetenskaplig uppfattning inträdde alkoholskada först vid en daglig vinkonsumtion av 1 liter innehållande minst 9 cl alkohol. Denna alkoholmängd kunde man vid förtäring av treprocentig cider (klass II) uppnå först vid en konsumtion av 3 liter cider. En så hög daglig konsumtion torde vara omöjlig, enär ciderns halt av fruktsyra icke medgäve detta. Det förefölle, som om man inom vår nykterhetsrörelse saknade full förståelse för fruktsyrans roll i förevarande sammanhang. Emellertid torde man med stor sannolikhet ha att emotse en betydande ökning av hemberedning av vin, därest de stora fruktmassor, det här gällde, lämnades åt sitt öde. Med nu rådande höga priser å spritdrycker torde smygdestillering av dessa viner icke utebli. Man frågade sig då, om det icke vore bättre att redan från början få denna angelägenhet under kontroll genom ordnad cidertillverkning än att ge lönnbränningen en god chans. Såsom högsta alkoholhalt för cider borde enligt motionärernas mening stadgas 6 volymprocent, vilket vore den procenthalt, som kunde uppkomma

utan tillsats av socker. Cider med 6 volymprocent alkoholhalt vore avsedd att tillverkas för export. Frågan om eventuell beskattning av cider borde enligt motionärernas mening anstå under de första åren. Lösandet av de med tillverkningen sammanhängande problemen, utbildandet och träningen av personal samt upparbetandet av marknad medförde sådana omkostnader, att någon skattekraft icke torde föreligga förrän verksamheten nått en viss stabilitet. Av det anförda torde framgå, att fruktodlingen vore i största behov av det stöd, som upptagandet av en inhemsk tillverkning av cider skulle innebära. Avvägningandet härav förutsatte vissa ändringar av gällande författningar rörande malt- och rusdrycker. Det förefölle lämpligt, att maltdrycksförordningen den 15 december 1939 ändrades på så sätt, att den komme att avse malt- och ciderdrycker, varvid med ciderdryck skulle förstås varje genom alkoholisk jäsning framställd dryck, som vore tillverkad av saft från inom landet skördade äpplen, päron, plommon eller bär och som hölle mer än två och en fjärdedels men ej mera än 6 volymprocent etylalkohol. I rusdrycksförordningen den 18 juni 1937 borde införas en bestämmelse varigenom stadgades, att ciderdryck — i likhet med vin och maltdryck — icke skulle hänföras till spritdryck. Vidare syntes den ändringen böra göras i samma förordning, att med vin skulle förstås sådan i förordningen avsedd dryck, som hölle mera än 6 men ej mera än 22 volymprocent etylalkohol.

Enligt vad utskottet inhämtat har i en till Kungl. Maj:t ställd, den 16 mars 1950 dagtecknad skrift Svenska fruktföreningen u. p. a., Urshult, gjort ansökning i syfte att få tillverka vissa fruktdrycker med en alkoholhalt motsvarande den för maltdrycker av andra respektive tredje klassen medgivna, samt att få saluföra dryckerna i den för försäljning av maltdrycker av nämnda klasser stadgade ordningen. Enligt beslut den 19 maj 1950 har Kungl. Maj:t överlämnat handlingarna i ärendet till 1944 års nykterhetskommitté.

Utskottet. I de föreliggande motionerna ha motionärerna hemställt att riksdagen måtte besluta att tillverkning och försäljning inom landet av ciderdrycker med den alkoholhalt, som finnes föreskriven för maltdrycker av klass II och III, finge äga rum.

De i motionerna avsedda fruktdryckerna äro med hänsyn till tillverkningsätt och alkoholhalt enligt den i 1 kap. 1 § förordningen den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker givna vindefinitionen att hänföra till vin. Avsättningen regleras sålunda för närvarande genom de i nämnda förordning meddelade försäljningsbestämmelserna. Syftet med de föreliggande motionerna är att ciderdrycker skola undantagas från rusdrycksförsäljningsförordningens tillämplighetsområde och att försäljning av dessa drycker i stället skall få ske enligt de för maltdrycker gällande reglerna.

Frågan rörande en omläggning av tillverknings- och försäljningsbestämmelserna för alkoholsvaga viner har nära samband med spørsmålet om den

svenska alkohollagstiftningens framtida utformning över huvud taget. Frågan härom är för närvarande föremål för utredning inom 1944 års nykterhetskommitté. Enligt riksdagsberättelsen till innevarande års riksdag föreligger inom kommittén bl. a. ett betänkande rörande tillverkning och försäljning av maldrycker slutredigerat och färdigt att uppsättas i tryck. Utskottet förutsätter att i samband med ett ställningstagande till nykterhetskommitténs blivande förslag jämväl det förevarande spörsmålet om ändrade bestämmelser angående tillverkning och försäljning av ciderdrycker upptages till behandling. Med hänsyn härtill anser sig utskottet icke nu böra taga ställning i sak till det av motionärerna gjorda yrkandet om författningsändringar. Utskottet avstyrker sålunda motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 11 av herr Hjalmar Nilsson m. fl. och II: 16 av herr Nolin m. fl. om upptagande av cidertillverkning i landet icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1951.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson, Franzon, Petrén, Ramberg, Niklasson, Wehtje, Snygg och Ebbe Ohlsson samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Sandberg, Jonsson i Skedsbygd, Sundström, Nilsson i Kristinehamn, Persson i Svensköp, Olofsson, Sjölin, Kärrlander och Nilsson i Svalöv.

Reservation

av herrar *Ebbe Ohlsson, Jonsson* i Skedsbygd och *Nilsson* i Svalöv.